

ЧУДОМИР МАЙКА

chitanka.info

В една ниска опушена стаичка, една мъничка, стопена от живота жена, наведена над стара като нея печка, мъчеше се да подпали огън. През пропуканото стъкло на единствения прозорец нахлуваше здрач, духаше остър вечерник и вехтото посивяло перде леко се полюшваше.

— Не виждам, бабе, не виждам и не чувам, не мога и да ходя. Кръст, крака, ръце, че то не е едно ки — всичко боли. Подай ми, бабе, подай ми кибритя, той е на поличката до иконата. Подай ми да драсна една клечица. Аз мислех, че е останало въгленче, бъркам из пепелта, ама нищо ме не опари. Пък най-хубаво пални ти лампата най-напред, че гаче ли се мръкна... — И като подигна тежко старческата си глава, с мъртви очи попита:

— Ти ли си, Николчо?

— Не съм, бабо!

— Ами кое момче беше ти? От Братанци ли? Ха, добре дошъл! Какъв ти е хаджи Дончо? Баща ти ли? Че ти да не си Митко? Е, боже, че аз три години подред гюл съм брала на вас бе, сине, на ръце съм те носила. Ти беше едно мъничко, палаво и изпуснехме ли те, веднага се натопяваше в коритото до кладенеца. Баща ти викаше: „Той ще стане моряк, затова все на вода налита.“ Е, добре ми дошъл тогава, добро видение. Какво те носи насам?

— Дойдох да те видя как си, как живееш?

— Оох, гледай, синко, гледай тегло. Все тегло. Това ми е животът. Ти не помниш стопанина ми, не го познаваш. Млад и зелен умря, чедо, много млад. Седем години си живяхме с него, ама то беше живот, дете никога не се забравя. Кротък човек беше, добър човек, пък едър, хубав, червендалест. Ей го е, на стената му е портретът. Душа човек, на никого зло не можеше да стори.

Беше ратай у поп Николови, работеше му нивите, ама нали е слуга, помагаше му и в черква. Сиромашко чедо нали е, още от малко го взели у попови да слугува, та научило и кърската работа, и черковната. Пък един глас имаше — като звънец. Като умря поп Никола, натиснаха го старейшините, пратиха го в Бачковския манастир да се учи и го запопиха. Никак не му се искаше на горкия и аз се противих, ама какво да се прави. Бяхме женени вече, дете имахме, ни нива, ни крава, ни нищичко. Пък го искаше цялото село. Е, заживяхме си ний, къщичка си струпахме, позамогнахме се, родиха ни се още двечки дечица и дете ти рекох, хубав живот беше, ама на, кога дойде

лошото, не пита. Освен нашето село попът имаше и съседното — Изворци, горе в Балкана.

Един ден посред зима дошъл човек оттам да го вика за погребение. Починало му детенце. Аз тогава бях болна от тифус. Унесена съм била и нищо не зная. Попът, и той беше се простудил, та го помолил:

Виж, рекъл, каква е виелица, каква е хала, жената е тежко болна, аз съм също болен. Погребете, а аз утре, като поутихне времето, ще дойда над гроба и ще го опея.

Върнал се човекът, но не се минало час-два, пак пристига разплакан.

Аз, рекъл, дядо попе, съм повторил, втора жена имам, рекъл, и покойното е доведено дете. Като казах на жената как си наредил, че като писна: — Ако беше твое дете, вика, и владиката щеше да докараш на опелото, ама нали не е и без поп да го заровим, та на вампир да стане... Реве, скубе си косите и аз както виждаш, пак дойдох.

Облякъл се попът, обул два чифта чорапи, увил си ушите с моя шал, ама то студ, то виелици, преспи — дорде стигне до Изворци, изпотил се и ризата залепнала на гърба и още непогребано детето, зъбите му затракали, едва си дошел в село, легнал от пневмония и за два дена умрял. Аз съм била в безсъзнание тогава и нищо не знаех. От време на време само съм отваряла очи, все към вратата съм гледала и съм питала като през сън: „Дойде ли попът?“ На шестия ден чак ми се прояснило, отворих очи, видях през прозореца камбанарията цяла в сняг и горе на кръста кацнал гарван. И съм запитала пак: „Върна ли се Стефан и защо не дойде да ме види?“

А мама седнала до мене, милва ми косата, гали ме по страните и ми дума тихичко:

— Върна се, мама, дойде си, ама го извикаха пак по работа. Не се тревожи. Спи си, майка, спи спокойно. Той ще дойде, ще си дойде.

От него ден скръцне ли вратата да влезе мама, леля Нонка или някой от децата, аз все кокоря очи и питам:

— Де го? Що не дойде!

Най-после мама не изтрая, прегърна ме, разрида се и разправи ми какво е станало и аз наново съм изгубила съзнание и 24 дена съм била ни жива, ни умряла.

Чак през втория месец съм се съвзела полека-лека, ставах в леглото, но не можех да ходя. Мама и леля ме крепят от двете страни, местят ми ту единия, ту другия крак и като малко дете ме учат да ходя...

Какво не е било, синко, какво не се е прекарало... Останах вдовица с три малки деца. Черна работа, голямо тегло, че слугуване, вечер до петляно време преди, тъчи на чужди хора, та цели дванайсет години без очи да подигна свят да видя.

На службата си умря моят Стефан, дето е речено, ама нали млада, неопитна, не зная ни към кого да се обърна, ни как да постъпя. Млад бил, ми казват, нямал прослужени години, та не му се полагало пенсия. Когато се зае даскал Захари, чак тогава се нареди работата. Имал приятел в пенсионното отделение, писа му, събра документи, пратихме заявлението, че през време на службата се е разболял, и отпуснаха пенсията. Отпуснаха и си помислих, че ще съмне пред очите, ама не било тъй, сине, не било тъй.

Старата жена въздъхна дълбоко и продължи:

— Тъкмо поотрасна момчето ми и си мислех да се пооблегна на него и да си почина — убиха го в Балканската война при Лозенград. Като баща си беше едро и хубаво, сине, и като него кротко и добро. Голямата дъщеря се омъжи в града и умря при раждане и останахме двете с най-малката. Не се мина много, полъга се, та се омъжи и малката. Ех, сиромах, рекохме си, имот няма, ама занаят има. Прибрахме го у дома, да има мъж в къщата. Дюкянче имаше до фурната срещу общината. Кърпеше обувки, галоши лепеше, но нали излезе пиян-залян. Един ден пие, на другия лежи или се потрива насам-натам и хората почнаха да не го търсят. Един път се върна пак пиян и още от вратата крещи:

— Слушай, старо, в тая къща две кесии не може да има. Един трябва да командува тук, разбра ли? Ще прехвърлиш пенсията на мое име.

— Че как тъй бре, зетко, думам, че защо? Какво ти пречи? Нали за в къщи ги харчим?

— Тъй, казва, повече не знам. Или я прехвърли, или си обирай крушите оттук!

Е, боже, ами сега? Мислихме, мислихме с дъщерята, пък станах, че отидох в града, питах, разпитвах, ама не можело, казват, законът не

позволявал такова прехвърляне. Не било редно. Дойдох си, разправям му, а той:

— Щом не може, казва, обирай си парцалите оттук и да те няма.

— А бре, Продане, а бре, зетко, ами тия пари, дето ги вземам от пенсия, в банката ли ги турям, крия ли ги някъде, а? Не ги ли харча за къщата, за децата. Само два лева на месец за черква си оставям и всичко друго все за нас общо се харчи... — Ама нали пияно и неразбрано. Плесна ми един шамар, разкряска се, развика се и почна да хвърля по двора дрехите и завивките ми и аз какво да правя, мир да има само, прибрах се тук, в бащината си къщурка, сама-саменичка да кукувам и старини да прекарвам. Че не дава на дъщерята да ме навести, да ми помете и почисти. А аз не виждам, баби, не виждам и не чувам, ама да усетя, че е дошла или че внуче е пратила — добър ден, бабо, да ми рече и стомната с вода да ми напълни.

Черната нощ беше притиснала отвред прихлупената стаичка и напуканото стъкло на прозореца сякаш беше полято с мастило. Малката газена лампа едва смогваше да освети само лявата ѝ страна, по средата на която едва се крепеше бистра, едра сълза.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.